

MESTNA OBČINA CELJE
KOMISIJA MLADI ZA CELJE

SLOVENIJA – MOJA DRUGA DOMOVINA

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE:

Albulena Ramani

Merita Xhini

Diellëza Xhini

MENTORICA:

Helena Stepišnik, prof.

Celje, marec 2014

I. OSNOVNA ŠOLA CELJE

SLOVENIJA – MOJA DRUGA DOMOVINA

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICE:

Albulena Ramani, 9. b

Merita Xhini, 9.b

Diellëza Xhini, 8. a

MENTORICA:

Helena Stepišnik, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2014

KAZALO

POVZETEK	4
1 UVODNI DEL	5
1.1 Uvod	5
1.2 Hipoteze raziskovalne naloge	6
1.3 Raziskovalne metode.....	7
2 TEORETIČNI DEL.....	8
2.1 Priprava na raziskovanje.....	8
2.2 Izrazi, povezani s preseljevanjem	9
2.3 Zgodovina Republike Kosovo.....	10
2.4 Kosovo danes.....	11
2.5 Albanski jezik	12
2.6 Simboli Republike Kosovo	12
2.7 Šolski sistem v Republiki Kosovo	13
2.8 Primerjava dveh domovin: Kosova in Slovenije	14
2.9 Naš prispevek pri vključenju otrok priseljencev v slovensko šolo.....	14
3 RAZISKOVALNI DEL	16
3.1 Obdelava ankete.....	16
3.2 Analiza raziskovalnega dela.....	26
4 UGOTOVITVE DRUGIH VIROV	28
4.1 Program UVOP – Program Uspešno vključevanje otrok priseljencev	28
4.2 Mednarodni dan migrantov	29
4.3 Konvencija o varstvu pravic priseljenih delavcev in njihovih družinskih članov	30
5 ZAKLJUČEK.....	31
6 PRILOGE.....	33
6.1 Anketa v albanščini.....	33
6.2 Anketa v slovenščini	35
7 LITERATURA IN VIRI:.....	37

POVZETEK

Smo učenke – priseljenke s Kosova, ki same doživljamo izkušnjo priselitve v drugačno življenjsko okolje in vključitve v šolski sistem, ki od nas zahteva veliko truda predvsem zaradi jezika. S pisanjem raziskovalne naloge v slovenskem jeziku smo želele dokazati, da smo tudi priseljenci lahko uspešni v drugem okolju. Moramo pa biti vztrajni in pogumni, da težave lahko premagamo.

Naše raziskovanje smo usmerile tudi v našo prvo domovino Republiko Kosovo, njeno zgodovino, jezik, simbole, šolski sistem in njeno stanje danes. Prav tako smo v raziskavo vključile nekaj drugih virov ali dokumentov in njihov način urejanja našega življenja. Z anketo, ki smo jo opravile med drugimi otroki priseljenci, so se nekatere naše hipoteze, ki jih bomo predstavile v uvodu, potrdile delno ali v celoti, dveh pa odgovori naših anketirancev niso potrdili.

Če bomo v Sloveniji lahko našli drugo domovino, pa ni odvisno samo od Slovenije in Slovencev. Tudi mi, priseljenci, se prilagajamo in spoštujemo različnost, ki naj nas povezuje.

Ključne besede:

migracije, priseljenci, Albanci, Kosovo, šola, vključevanje, različnost

1 UVODNI DEL

1.1 Uvod

»Življenje ti marsikaj ponudi in ti marsikaj vzame. V življenju smo se naučile, da je najbolj pomembno potrpljenje. Vemo, težko je! Mogoče se naučiš jezika, se navadiš nove družbe, ampak to ne bo nikoli nadomestilo tistega, kar ti manjka, to je rojstni kraj, otroštvo, prijatelje, ki so ti pomagali v življenju. Toda, če smo se odločili, da bomo živeli tukaj, v Sloveniji, bomo morali to sprejeti, pa čeprav težko!

Poglejte življenje okoli sebe. Prišli ste nekam, kjer vas lepo sprejemajo, vendar ste nekje pustili tiste, ki so vas imeli radi. Morate se sprijazniti, ker niste edini. Mogoče tudi nimate nikogar, ki bi vam tukaj pomagal, ampak vedite, da je Bog vedno z vami in vam bo tudi pomagal« (oktober 2013).

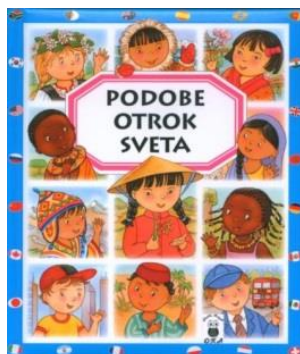
To so prve misli, ki smo jih napisale, ko smo začele razmišljati o naši raziskovalni nalogi in predstavljajo naše občutke ob odhodu s Kosova in prihodu v Slovenijo. Smo učenke 8. in 9. razreda osnovne šole, ki smo v Sloveniji različno dolgo. Zato je tudi naše znanje slovenščine zelo različno. Vendar se trudimo, da s pomočjo slovarjev, učiteljev in drugih dobrih ljudi napredujemo.

Vsem trem pa je skupno to, da prvič v življenju raziskujemo in pišemo v slovenskem jeziku, ki je za nas tuj in zelo težak. Raziskovalna naloga je delo, s katerim smo s pomočjo mentorice želele pokazati, da z vztrajnostjo lahko nastane za nas nekaj zelo pomembnega. Zato smo si izbrale temo, ki nam je blizu in nalogo poimenovala Slovenija – moja druga domovina. V njej smo želele raziskati mnenja in občutke nas, priseljencev in hkrati predstaviti nekaj svojega, našo domovino.

1.2 Hipoteze raziskovalne naloge

Na začetku raziskovalne naloge smo razmišljale o hipotezah, ki smo jih skozi nalogo želele potrditi ali zavreči. Zaradi svojih lastnih izkušenj smo predvidevale, da imamo otroci – priseljenci različne negativne občutke ali izkušnje:

- ob prihodu v Slovenijo smo bili zaskrbljeni ali žalostni,
- največ težav nam povzroča jezik,
- najtežje nam je v šoli,
- potrebujemo tečaj slovenskega jezika, preden bi se vključili v šolo,
- Slovenija v prihodnosti ne bo naša druga domovina.

Slika 1: Različni, a vsi otroci.

(vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

1.3 Raziskovalne metode

Pri raziskovanju smo uporabile metodo anketiranja. Anketirale smo 50 otrok, priseljencev v Celju. Anketo smo pripravile v albanskem in slovenskem jeziku, kot je v prilogi. Vse podatke smo računalniško obdelale in bomo rezultate predstavile v obliki grafov. Do ostalih potrebnih informacij smo prišle s pomočjo elektronskih in knjižnih virov v Osrednji knjižnici Celje – oddelek za študij ter v naši šolski knjižnici.

Pomembno je, da smo anketo pripravile v albanskem jeziku, da smo dobile bolj točne odgovore. Veliko pa smo se naučile, ko smo anketo prevajale v slovenščino.

Slika 2: Skupaj nam bo uspelo. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

2 TEORETIČNI DEL

V tem delu bomo predstavile našo pripravo na raziskovanje in opisale izraze, ki so povezani z našim življenjem. Predstavile bomo svojo domovino Republiko Kosovo in vključile nekaj njene zgodovine, sedanost, jezik, simbole, šolski sistem in vzroke selitev v druge države. Kosovo bomo tudi na kratko primerjale s Slovenijo.

2.1 Priprava na raziskovanje

Pred začetkom raziskovalne naloge smo najprej razmislile o možnostih, ki jih imamo, da bi jo sploh lahko napisale v slovenščini. Poiskale smo različne vire, se pogovorile doma in pripravile slovarje. Med nastajanjem naloge smo si ogledale dokumentarni film Svet delamo lepši vsi (*We all make the world beautiful*), ki je nastal na OŠ Bičevje v Ljubljani. Lani je dobil 1. nagrado OZN. To je film o človekovih pravicah priseljencev, zato so še posebno poudarili njegov pomen na mednarodni dan človekovih pravic, 10. decembra 2013. Skozi ta film slišimo glas otrok, ki so zaradi različnih vzrokov prišli v Slovenijo. Predstavljale smo si, da se sliši tudi nas, ki živimo v Celju. Ta film smo si ogledale vsakič, ko se nam je zdelo, da je naloga za nas pretežka. Ker smo nalogo pisale v tujem jeziku, je mentorica poleg nasvetov imela veliko dela s popraviljanjem našega besedila. Povedala nam je, da bo skrbela za pravilnost besedišča in pravopisa, ne bo pa popravljala naših idej.

V šolski knjižnici smo s pomočjo knjižničarke poiskale nekaj knjig in naslovov filmov, ki govorijo o tem, kako se ljudje obnašajo, ko spremenijo okolje in kako okolje sprejme drugačne ljudi. Ker prihajamo iz drugega okolja, se nam je zdelo to zelo koristno. Naj jih nekaj naštejemo: Teta Magda, Gimnazijka, Ronja, razbojniška hči, Ime rože, Proces, Stepski volk, Forest Gump, Rain Man, Roots, Schindler's List, itd. Na splošno imajo junaki z nami, priseljenci skupno svojo drugačnost, ki jim otežuje življenje.

2.2 Izrazi, povezani s preseljevanjem

Pri pouku angleščine smo v decembru spoznale besede **migration** - selitev, **immigration** - priseljevanje, **emigration** – izseljevanje, ki prihajajo iz latinske besede **migratio**. Takoj smo pomislile, kako se te besede nanašajo na nas.

Poiskale smo pojme **migrant**, **emigrant** in **imigrant** v slovarju slovenskega knjižnega jezika (Elektronska izdaja, verzija 1.0), ki predstavi migranta kot osebo, ki spreminja stalno ali začasno bivališče, zlasti iz gospodarskih vzrokov. Emigranta predstavi kot osebo, ki se izseli v tujino, zlasti iz političnih vzrokov, tudi kot begunec, izseljenec. Imigrant pa je vsak priseljenec.

Ugotovile smo, da nas še najbolj opisuje beseda imigrant, ker smo se priselili v Slovenijo, vendar ne iz političnih vzrokov in tudi nismo begunci.

Selitev so potekale tudi že v preteklosti. Vsaka selitev ali migracija je gibanje z namenom prebivanja nekje drugje. Vzroki migracij pa so zelo različni: ekonomski, politični, demografski, družinski, religiozni, osebni in drugi.

Mislimo, da se v pojmu migracija združujeta pojem emigracija, ko ljudje odidejo iz svojega okolja in pojem imigracija, ko se ljudje priselijo v drugo okolje.

Slika 3: Migracije (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

2.3 Zgodovina Republike Kosovo

Na območju Republike Kosovo so bili in so še vedno večji in manjši nemiri med Albanci in Srbi. Zato želimo kot mlade Albanke na kratko napisati, zakaj je do teh nemirov prišlo. Predvsem bomo predstavile zgodovinski potek dogodkov, ki so na nek način pripeljali tudi do naše priselitve v Slovenijo.

Kosovo je bilo v antiki znano pod imenom Dardanija. Tam so živela ilirska plemena, ki so se preživljala s kmetijstvom, pozneje pa so se tja naselila slovanska plemena (7. stoletje), ki so zaradi obrambe pred Bizantinci ustanavljala razne kneževine in postala zelo močna. Do leta 850 sta se slovanska literatura in krščanstvo razširila po vsem območju. V naslednjih stoletjih so se Slovani borili proti Bizantincem in to območje leta 1208 osvobodili izpod njihove oblasti. Tu so Slovani, predvsem Srbi, gradili številne samostane in druge zgradbe vse do 28. junija 1389, ko so Turki premagali Srbe v bitki na Kosovem polju. Takrat je to območje prišlo pod turško oblast. Krščanski Slovani, predvsem Srbi, so se selili proti severu, nadomestili pa so jih muslimanski Albanci, ki so prišli z gora.

Albanci na Kosovu so vedno želeli, da bi bili združeni v enotno državo z drugimi Albanci. A njihove želje se takrat niso uresničile. Mnogo let so se na Kosovu menjavali različni oblastniki, tako Srbi kot Turki. Po I. svetovni vojni je Kosovo postalo del kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar albanskemu prebivalstvu ni bilo všeč, zato so se boji nadaljevali. Med II. svetovno vojno pa je Kosovo bilo del Velike Albanije pod oblastjo fašistične Italije. Po tej vojni je Kosovo postalo del SFRJ (Socialistične federativne republike Jugoslavije) kot Avtonomna pokrajina Kosovo in Metohija. Prebivalci so se ves čas upirali in želeli samostojnost, ki so jo dočakali šele v 21. stoletju.

2.4 Kosovo danes

Kosovo je delno priznana republika v jugovzhodni Evropi in meri 10.887 km² ter ima okoli 2 milijona prebivalcev. 92 % prebivalcev je Albancev, 8 % pa so Srbi, Bošnjaki, Gorani, Romi in Turki. Uradna jezika sta albanski in srbski. Glavno mesto pa je Priština. Večina prebivalcev je muslimanov, ostali so pravoslavci in rimokatoliki. Kosovo meji na Albanijo, Črno goro, Srbijo in Makedonijo. Denarna enota je evro.

Po kosovski vojni leta 1999 je Resolucija Varnostnega sveta Združenih narodov št. 1244 določila, da je Kosovo ozemlje pod oblastjo Začasne upravne misije Združenih narodov na Kosovu (UNMIK), varnost pa zagotavlja Kosovska sila (KFOR) pod poveljstvom Nata.

Po neuspešnih pogajanjih o statusu Kosova pod pokroviteljstvom Združenih narodov je 17. februarja 2008 prehodna kosovska vlada enostransko razglasila neodvisnost, državo poimenovala Republika Kosovo (albansko Republika e Kosovës) in dobila delno mednarodno priznanje državnosti. Kosovo so priznale Združene države Amerike in nekatere pomembne evropske države, 5. marca 2008 tudi Slovenija. Neodvisnosti Kosova poleg Srbije ne priznajo še Azerbajdžan, Belorusija, Ciper, Gruzija, Kazahstan, Kitajska, Moldavija, Romunija, Rusija, Slovaška, Španija, Šrilanka, Vietnam in nekatere druge države. Te države vztrajajo, da je Kosovo še vedno srbska pokrajina, ki se imenuje Avtonomna pokrajina Kosovo in Metohija.

Slika 4: Ozemlje Republike Kosovo (vir:

https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=lnms&tbn=i

2.5 Albanski jezik

Na kratko želimo predstaviti naš materni jezik. Albanski jezik (shqip) spada v indoevropsko skupino jezikov. Govorijo ga v Albaniji, na Kosovu, v delu Makedonije in Srbije. Albanski jezik govorijo tudi na vzhodni obali Italije in Sicilije, v Grčiji in albanski priseljenci po vsej Evropi. Govori ga okoli 6 milijonov ljudi.

Sestavni del vsakega jezika je tudi pisava. Albanska abeceda ima 36 črk in to 29 soglasnikov ter 7 samoglasnikov. Kar 15 črk se izgovarja drugače kot v slovenščini (ç - slovenski č, ë - polglasnik e, gj - đ, ll - hkratni izgovor lj, ll - slovenski l, nj - hkratna izgovarjava nj, q - kot ć, rr – poudarjen r, sh - slovenski š, th - kot v angleški besedi thank, dh - kot th, x – dz, xh - dž, y - ü, zh - slovenski ž). Vse to za nas predstavlja veliko težavo pri branju, govoru in pisanju v slovenskem jeziku.

Tudi zgodovinsko se albanski jezik precej razlikuje od slovenskega jezika, ki spada med slovanske jezike. Sergej Simonitti je v spletnem časopisu Sava –Reporter objavil daljši članek Kosovo in jaz, kjer je napisal nekaj o zgodovini albanskega jezika. Zelo zanimivo se nam je zdelo, da je bil eden najpomembnejših raziskovalcev albanščine v 19. stoletju Slovenec Jernej Kopitar.

Albanski jezik je zanimiv jezik, ki se je razvil iz izumrle skupine paleobalkanskih jezikov, ki so vključevali tudi ilirščino in traščino. Pomemben vpliv na razvoj jezika sta imela tudi stara grščina in latinščina.

2.6 Simboli Republike Kosovo

Zastavo Kosova je kosovski parlament sprejel 17. februarja 2008 skupaj z grbom, ko je razglasil neodvisnost. Na zastavi je na modrem ozadju šest belih zvezd, ki so v obliki loka nad zlatim obrisom ozemlja Kosova. Zvezde predstavljajo narodnostne skupine, ki živijo na Kosovu: Albance, Bošnjake, Rome, Srbe, Turke, ena zvezda pa je za druge manjšine

Grb Republike Kosovo ima šest belih zvezd, ki se nahajajo v loku nad zlatim obrisom kosovskega ozemlja. Ozadje grba je modro, obrobljen pa je z zlato obrobo.

Kosovska himna se imenuje Europa. Glasbo je napisal Mendi Mengjiqi. Nekateri so ob razglasitvi neodvisnosti želeli imeti albansko himno tudi za himno Kosova. Ker pa so hoteli poudariti neodvisnost in približevanje Evropi, so se odločili za himno Europa.

Slika 5: Grb Republike Kosovo

Slika 6: Zastava Republike Kosovo

(vir za sliki 5 in 6:

https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=lnms&tbm=i)

2.7 Šolski sistem v Republiki Kosovo

Z osnovno šolo na Kosovem imamo različne izkušnje, zato smo poiskale podatke na spletni strani Kosovo – pregled stanja 2012.

Osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje na Kosovu delimo na dve stopnji, na osnovno šolo (od 1.- 9. razreda), ki je obvezna ter srednjo šolo (od 10. do 12. / 13. razreda). Pri vpisu v osnovnošolsko izobraževanje ni pomembnih razlik po spolu, saj se je v letu 2004 šolalo 92% deklic, pri vpisu v srednjo šolo jih je bilo vpisanih le 44%, kar je zaskrbljujoče (povzeto po: Kosovo-pregled stanja, 2012). Večina šol je skromno opremljenih in imajo veliko učencev v razredu, pouk pa poteka dvoizmensko.

2.8 Primerjava dveh domovin: Kosova in Slovenije

Obe domovini sta si podobni. Obe sta majhni. Kosovo je za polovico manjše od Slovenije. Meri 10.887 km² in ima okoli 2 milijona prebivalcev. Slovenija pa meri 20273 km² in ima tudi 2 milijona prebivalcev. To pomeni, da je prebivalstvo na Kosovu zelo gosto naseljeno in tudi to je eden od vzrokov številnih selitev. Obe državi sta po politični ureditvi republiki. Slovenija je članica Evropske unije, Kosovo pa to želi biti, kar kažejo že naši simboli. Obe državi imata tudi denarno enoto evro. Te podatke smo pridobile po viru EIU Factiva, maj 2013.

2.9 Naš prispevek pri vključenju otrok priseljencev v slovensko šolo

Prišli smo na cilj! Tako smo čutili na koncu naše prve prireditve za sošolce. Ga. Zinka Hadžič iz Celja nam je pomagala, da smo otroci, priseljenci s Kosova 11. marca 2013 svojim slovenskim sošolcem na naši šoli pripravili prireditev. Hoteli smo, da drugi vidijo, da se trudimo po najboljših močeh in da nam lahko uspe. Ga. Zinka Hadžič tudi veliko pomaga nam in našim družinam, da se lažje vključujemo v življenje na šoli in drugje.

Nastopalo nas je skoraj dvajset. Nihče si ne more predstavljati, kakšen občutek je bil, ko smo stopili na oder. Vem pa, da nas je bilo zelo strah. Program je bil zanimiv. Najprej smo recitali ali peli ali brali v albanskem jeziku, nato pa smo prevajali v slovenščino. Sedaj so tudi sošolci lahko videli, kako je, če ne razumeš jezika.

Všeč nam je bilo, ko so učenci začeli peti z nami pesmico Ko si srečen. Na koncu so nam ploskali in smo vedeli, da boljšega občutka še nismo imeli. Prišel je tudi trenutek, ko nas je g. ravnatelj prišel pohvalit in nam je rekel, da je ponosen na nas. S tem nastopom smo se tudi prepričali, da lahko s trdom in delom dosežemo vse!

S slikama 7 in 8 predstavljamo naš nastop, kajti prišli smo na cilj.

Slika 7: Nastop za slovenske sošolce (Foto: Tone Leskovec)

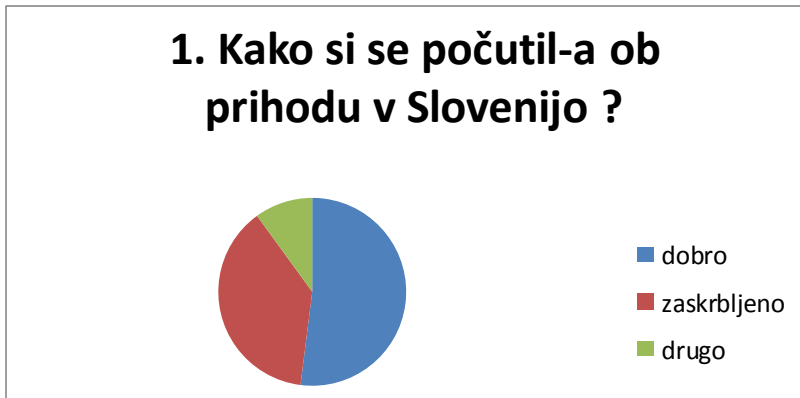

Slika 8: Uspelo nam je. (Foto: Tone Leskovec)

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 Obdelava ankete

Graf št. 1:

S pomočjo grafa št. 1 smo ugotovile, da se je večina anketirancev ob prihodu v Slovenijo počutila dobro, ker so prišli med znance ali sorodnike, veliko je bilo tudi zaskrbljenih, nekaj jih je označilo drugo, kar pomeni, da jih ni nič skrbelo ali jim je bilo vseeno.

Graf št. 2:

S pomočjo grafa št. 2 smo ugotovile, da je za večino anketirancev ob prihodu v Slovenijo bil najtežji jezik (28), sledi šola /učna snov (13) in domotožje (9).

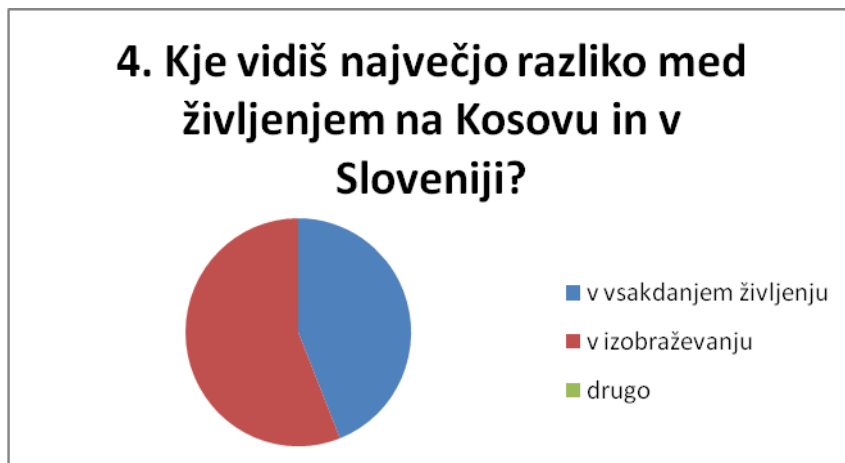

Graf št. 3:

Graf št. 3 prikazuje, da je bilo v prvih mesecih najtežje prilagajanje na okolje, kar je označilo 21 anketirancev, sledi komunikacija (15) in pouk / učenje (14).

Graf št. 4:

Graf št. 4 prikazuje, da večina anketirancev misli, da je največja razlika med življenjem na Kosovu in v Sloveniji v izobraževanju (28), nekaj pa jo vidi v vsakdanjem življenju (22).

Graf št. 5:

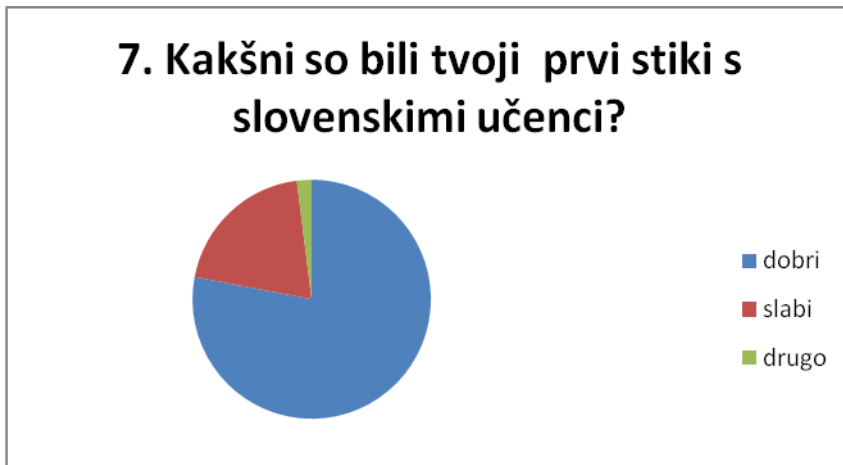
S pomočjo grafa št. 5 smo ugotovile, da najbolj pogrešamo dom, kar jih je odgovorilo 20, veliko jih misli tudi, da pogrešajo okolje (19) in šolo/sošolce 11.

Graf št. 6:

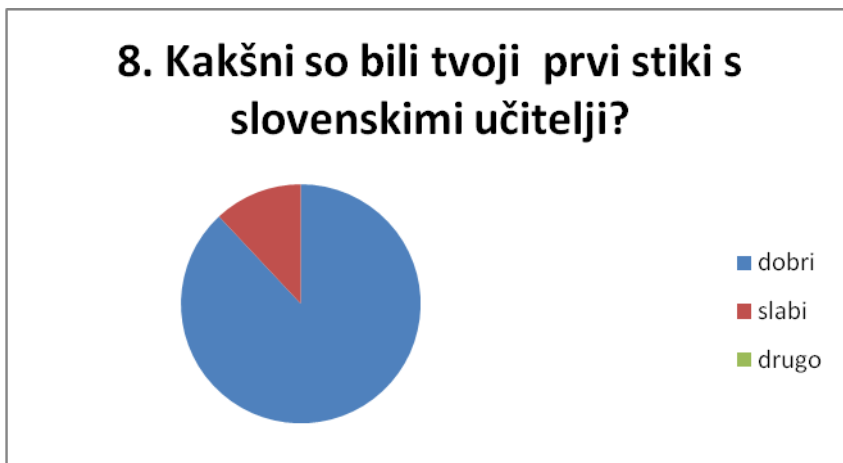
Graf št. 6 prikazuje, da se je večina (37) težko vključila v novo okolje, nekaj (13) jih pa ni imelo teh težav.

Graf št. 7:

S pomočjo grafa št. 7 smo ugotovile, da so bili prvi stiki s slovenskimi učenci večinoma dobri (39), nekateri pa so imeli tudi slabe izkušnje (10), 1 anketiranec pa se ni mogel odločiti.

Graf št. 8:

Graf št. 8 prikazuje, da so bili prvi stiki s slovenskimi učitelji večinoma dobri (44), nekaj pa je bilo tudi slabih (6).

Graf št. 9:

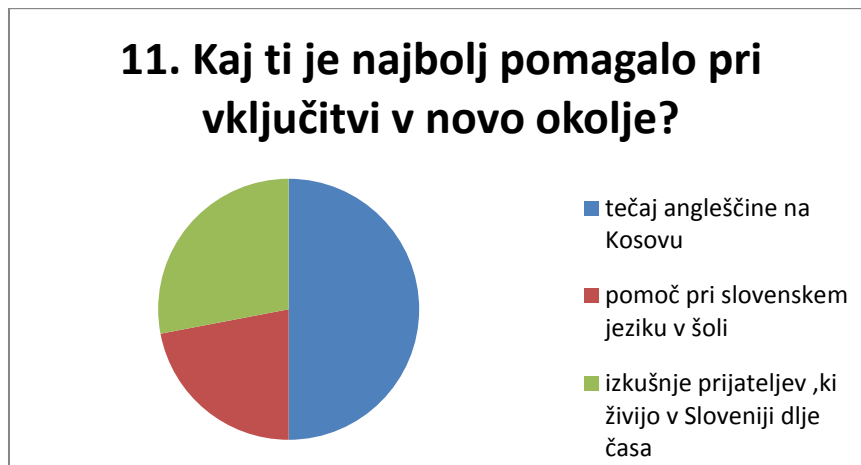
S pomočjo grafa št. 9 smo ugotovile, da je najtežja uporaba slovenskega jezika, kar trdi 34 učencev, za učno snov se je odločilo 16 učencev.

Graf št. 10:

Graf št. 10 prikazuje, da polovica učencev želi imeti možnost, da bi izbrali albanski jezik kot izbirni predmet, kar je odgovorilo 25 učencev, tečaj slovenskega jezika pred začetkom šolanja pa si je tudi želelo 25 učencev.

Graf št. 11:

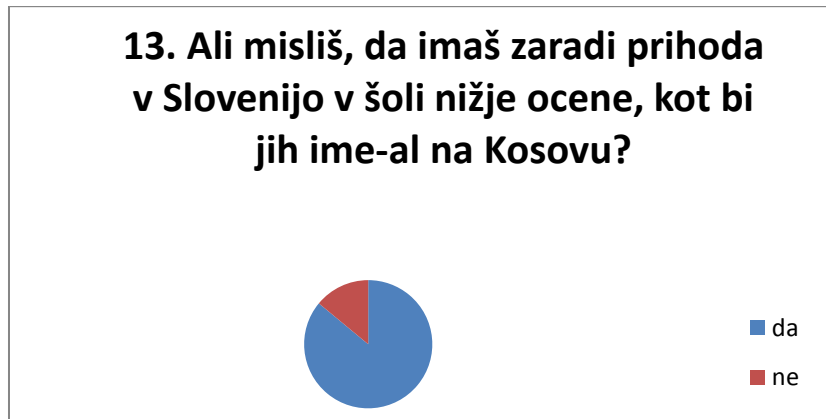
Graf št. 11 prikazuje, da je anketirancem najbolj pomagal tečaj angleščine na Kosovu, kar je izbralo 25 učencev, izkušnje prijateljev, ki živijo v Sloveniji dlje časa, je izbralo 14 učencev, pomoč pri slovenskem jeziku v šoli pa 11 učencev.

Graf št. 12:

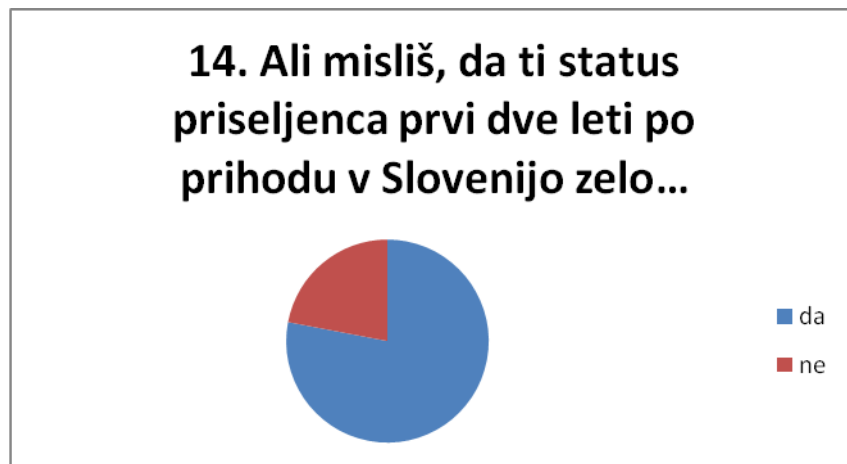
S pomočjo grafa št. 12 smo ugotovile, da je vprašanim v Sloveniji najbolj všeč jezik, kar je izbralo 28 učencev, za ljudi se jih je odločilo 21, za drugo pa 1 anketiranec.

Graf št. 13:

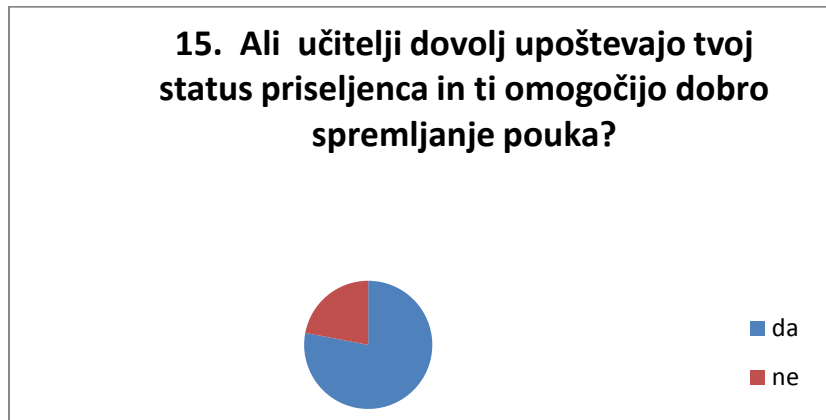
S pomočjo grafa št. 13 smo ugotovile, da večina (43) misli, da imamo zaradi prihoda v Slovenijo v šoli nižje ocene, kot bi jih imeli na Kosovu, samo 7 jih misli, da ni tako.

Graf št. 14:

Graf št. 14 prikazuje, da je večini status priseljenca zelo pomagal v šoli (39), nekaterim pa tudi ne (11).

Graf št. 15:

S pomočjo grafa št. 15 smo ugotovile, da učitelji večinoma upoštevajo status priseljenca (39), nekateri pa tudi ne (11), ali pa ne dovolj, kar nam otežuje učenje pri posameznih predmetih.

Graf št. 16:

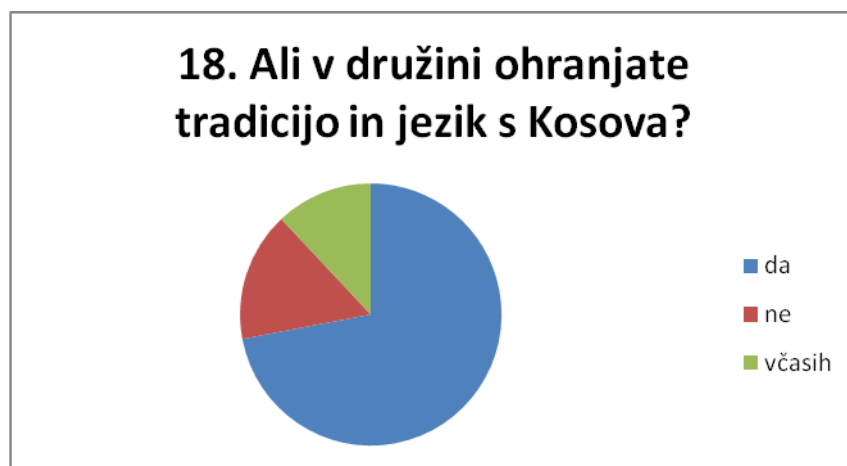
S pomočjo grafa št. 16 smo ugotovile, da je večina priseljencev našla prijatelje med Slovenci, nekateri tudi ne, drugi pa se niso mogli odločiti.

Graf št. 17:

Graf št. 17 prikazuje, da je glavni vzrok za priselitev v Slovenijo želja po boljšem življenju, nekateri so prišli zaradi izobraževanja, nekaj jih pa ni vedelo.

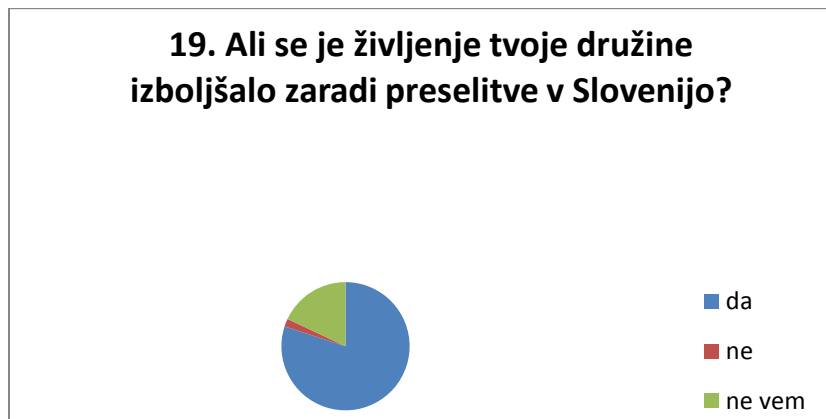
Graf št. 18:

Graf št. 18 prikazuje, da priseljenci doma večinoma ohranjajo tradicijo in jezik s Kosova (36), nekaj družin ne (8), nekateri pa včasih (6).

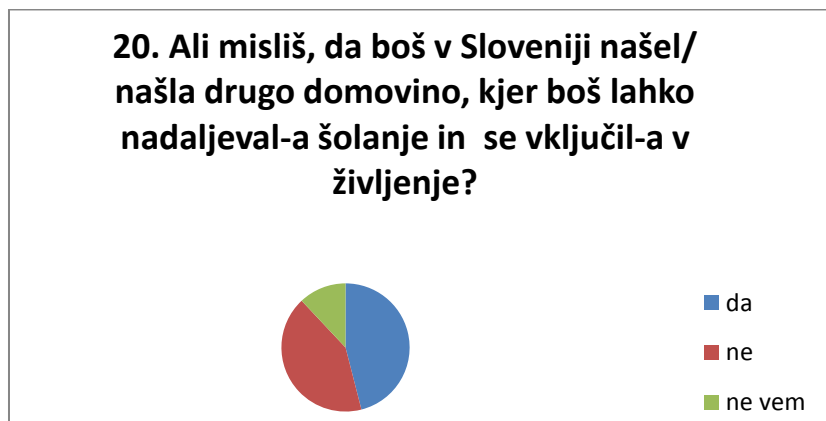

Graf št. 19:

S pomočjo grafa št. 19 smo ugotovile, da se je večini naših družin precej izboljšalo življenje zaradi priselitve v Slovenijo (40). Ena družina misli, da ne. 9 anketirancev ne ve, ali pa se ni pozanimalo.

Graf št. 20:

S pomočjo grafa št. 20 smo ugotovile, da večina otrok priseljencev misli, da bo Slovenija naša druga domovina (23), malo manj jih misli, da ne (21), 6 jih še ne ve.

3.2 Analiza raziskovalnega dela

Za potrebe raziskovalne naloge smo anketo najprej sestavile v albanskem jeziku, da smo dobile bolj točne odgovore. Nato smo jo prevedle v slovenski jezik. Včasih smo pri tem potrebovale še albansko – angleško – slovenski slovar, da smo našle prave besede. Anketirale smo 50 otrok, starih od 7 do 19 let, več deklet (34) kot fantov (16). V Sloveniji so različno dolgo, od enega leta do šest let.

Anketa vsebuje 20 vprašanj ali trditev, pri katerih so anketiranci lahko izbrali odgovor. Nanašajo se na prihod v Slovenijo, na naše občutke takrat, na jezik, na šolo, družino in možnost, da bi Slovenija postala naša druga domovina. Z analizo podatkov smo potrdile ali ovrgle naše hipoteze, ki smo jih predstavile v uvodu.

Ugotovile smo, da so nas nekateri odgovori presenetili. Pričakovale smo, da je bila večina anketirancev ob prihodu v Slovenijo žalostna ali zaskrbljena. To smo pričakovale zaradi lastnih izkušenj. Vendar se je večina počutila dobro, ker so prišli med sorodnike ali znance. Nekateri so bili tudi zaskrbljeni, vendar jih je bilo manj.

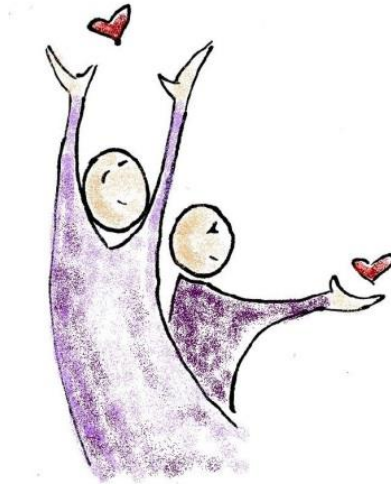
Kot smo pričakovale, je največ težav povzročal slovenski jezik, ki ga večina ni še nikoli govorila. Pred prihodom v Slovenijo smo imeli tečaj angleščine, ki nam je nekoliko olajšal prve stike v Sloveniji, ni pa na takem nivoju, da bi lahko razumeli učno snov.

Predvidevale smo, da nam je zaradi neznanja jezika najtežje v šoli, a smo ugotovile, da je še težje prilagajanje na okolje, torej na vsakdanje življenje, na navade in druge oblike življenja. V slovenski šoli pa se večina počuti dobro, saj so bili prvi stiki z učitelji in učenci pri večini dobri. Status priseljenca, ki ga imamo prvi dve leti po prihodu v Slovenijo, pa večini pomaga pri učenju. Pri učenju slovenskega jezika nam zelo pomaga dopolnilni pouk, ki ga imajo učitelji slovenskega jezika samo za nas.

Odgovori v anketi so delno potrdili naša predvidevanja, da si veliko otrok priseljencev želi obiskovati tečaj slovenskega jezika, preden bi bili vključeni v slovensko šolo. Polovica anketiranih si to želi, druga polovica pa si želi imeti albanski

jezik kot izbirni predmet. Tako bi nadaljevali z učenjem svojega materinega jezika. Čeprav ga govorimo doma, že imamo občasno težave pri izražanju ali zapisu besed.

Ker odgovori anketirancev kažejo, da v večini družin ohranjajo albanski jezik in tradicijo, smo pričakovale, da se večina želi čimprej vrniti na Kosovo in si Slovenije ne predstavljajo kot svoje druge domovine. Vendar jih je na vprašanje, ali si Slovenijo predstavljajo kot svojo drugo domovino in, ali bi želeli tu živeti v prihodnosti, več odgovorilo, da si to želijo, nekaj manj, da si tega ne želijo, nekateri pa se niso mogli odločiti. Tako smo, ne čisto prepričljivo, ovrgle našo hipotezo, da Slovenija ne more postati naša druga domovina. Večina si to želi, kar je precej povezano z boljšim življenjem, ki ga imajo v Sloveniji.

Slika 7: Če smo srečni, delimo to z drugimi. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

4 UGOTOVITVE DRUGIH VIROV

Ob priselitvi v Slovenijo nismo prinesle skoraj nobenih naših knjig, zato smo pri raziskovanju morale upoštevati predvsem ustne vire naših družin in slovenske vire. Ker smo se za nalogo odločile, da bi ugotovile, ali bo Slovenija nekoč naša domovina, smo želele raziskati še nekaj drugih virov, s katerimi nas je seznanila mentorica in bi nam pomagali pri uresničevanju naših ciljev in spoznavanju naših pravic. Želimo tudi napredovati v slovenskem jeziku, ker bova dve že v jeseni postali srednješolki.

4.1 Program UVOP – Program Uspešno vključevanje otrok priseljencev

Lani je v sodelovanju Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in Evropskega socialnega sklada nastal nov program UVOP – program Uspešno vključevanje otrok priseljencev.

Ta program vključuje različne šolske aktivnosti z nami, otroki priseljencev, ki se na novo vključujemo ali smo že vključeni v slovenski šolski sistem. Nekatere slovenske šole sodelujejo v tem programu od novembra 2013 do avgusta 2015.

Ob prihodu v Slovenijo nam, otrokom priseljencev, največjo težavo predstavljata jezikovna in kulturna različnost, kot smo tudi me ugotovile ali same čutile. Dejstvo je, da se moramo priseljenci zelo hitro naučiti slovenskega jezika, saj se brez njega ne moremo sporazumevati in učiti.

Šola igra pri vključevanju nas, otrok priseljencev v življenje pomembno vlogo. Mora spodbujati strpnost, večkulturnost, razumevanje, sodelovanje, spoštovanje med domačini in priseljenci in uresničevanje otrokovih pravic in dolžnosti. Moramo pa imeti dovolj prostora, da se sami odločimo, ali bomo svojo osebnost razvijali na osnovi svoje kulture ali kulture države, v kateri živimo, ali pa bomo upoštevali oboje.

Šola nam ponudi prostor, kjer nas nihče zaradi naše kulturne različnosti ne ocenjuje ali celo zaničuje. Ponuja nam dodatno učenje slovenščine in tistih znanj, ki nam pomagajo, da lahko uveljavimo svoje pravice in da razumemo pomen statusa priseljence. Naša izkušnja je tu zelo pozitivna, čeprav naša šola ni neposredno vključena v ta program.

4.2 Mednarodni dan migrantov

V času nastajanja naše naloge nas je mentorica opozorila na mednarodni dan človekovih pravic, 10. decembra in na mednarodni dan migrantov, 18. decembra. Generalna skupščina Združenih narodov je leta 2000 zaradi vedno večjega števila raznih priseljencev 18. december razglasila za mednarodni dan migrantov. V Sloveniji je bilo lani 417.000 prebivalcev priseljencev, kar pomeni, da je priseljencec vsak peti prebivalec Slovenije.

V spletnem Dnevniku, 18. 12. 2012, smo zasledile podatek, da je Generalna skupščina Združenih narodov deset let pred razglasitvijo mednarodnega dneva migrantov, 18. decembra 1990, sprejela mednarodno konvencijo o varstvu pravic priseljenih delavcev in njihovih družinskih članov.

Po podatkih Združenih narodov je na svetu 214 milijonov migrantov. Z mednarodnim dnevom migrantov naj bi opozorili predvsem na družbene in gospodarske prispevke priseljencev.

Po podatkih slovenskega statističnega urada več kot polovica priseljencev v Sloveniji sodi v prvo priseljsko generacijo, torej med tiste, ki so imeli prvo prebivališče v državah na območju nekdanje Jugoslavije. V tej generaciji je izrazito več moških kot žensk (74 žensk na 100 moških).

4.3 Konvencija o varstvu pravic priseljenih delavcev in njihovih družinskih članov

Leta 1990 je bila sprejeta, veljavna pa postala 1. julija 2003, mednarodna Konvencija o varstvu pravic priseljenih delavcev in njihovih družinskih članov in ta nam zagotavlja osnovne človekove pravice.

Pravica do izobraževanja je temeljna pravica za vsakega otroka, ki jo med drugim zagotavlja tako Konvencija o otrokovih pravicah (28. in 29. člen) kot tudi Zakon o osnovni šoli, ki v 10. členu zagotavlja pravico do osnovnošolskega šolanja vsem otrokom, tudi tujim državljanom oziroma osebam brez državljanstva pod enakimi pogoji kot državljanom Republike Slovenije.

Pri branju različnih dokumentov smo ugotovile, kako nam Slovenija pomaga pri vključevanju v življenje. Ministrstvo za izobraževanje vsakemu otroku priseljencev zagotovi pravico do šolanja in 35 ur letno (oziroma 1 uro tedensko) dodatnega učenja slovenskega jezika. Pravica do šolanja namreč posamezniku ne koristi, če ne more spremljati vsebine pouka. Mislimo, da 35 ur ni dovolj. Tukaj nam zelo pomagajo učitelji, svetovalni delavci in vsi se trudijo na svoj način. Prvi dve leti šolanja v Sloveniji imamo status priseljencev, ki nam omogoča postopno vključevanje v pouk. S pomočjo ankete smo spoznale, da vsi otroci priseljenci ne znajo izkoristiti tega statusa. Zato tudi dobivajo nižje ocene in imajo slabši uspeh kot na Kosovu.

V odlomku knjige A. M. Sedlar (2006) *Otroci brez spremstva in šola* smo našle trditev, da se moramo otroci priseljencev sami zavedati, da je izobraževanje nujno potrebno sredstvo za uresničevanje večine človekovih pravic. Pomanjkanje izobrazbe lahko vodi do nadaljnega kratenja naših pravic, ko odrastemo. Brez dostopa do izobrazbe nimamo druge izbire, kot da nadaljujemo z delom v nevarnih pogojih, kjer nas lahko tudi izkoriščajo. Ustrezna izobrazba nam zagotovi upanje na boljšo prihodnost, pa tudi znanje, ki nam bo omogočilo drugačno življenje od tistega, ki ga mnogi med nami poznajo kot otroci.

5 ZAKLJUČEK

Našo raziskovalno nalogo zaključujemo ravno na mednarodni dan materne jezika. To je 21. februar. Na pobudo mentorice smo prebrala poslanico slovenskega ministra za izobraževanje, znanost in šport dr. Jerneja Pikala, ki pravi, da je namen takšnega dne opozoriti, da sta jezikovna in kulturna raznolikost človeštva vrednoti, ki različne narode povezujeta. Šola pa je področje, ki še posebej uresničuje te vrednote.

Dr. Pikalo je v poslanici zapisal, da je letos »poudarek mednarodnega dneva materinščine na enakovrednih možnostih govorcev vseh jezikov za razvijanje in izražanje znanstvenih spoznanj v njihovih maternih jezikih«. Pravica posameznikov in posameznic do rabe svojega jezika in do povezovanja v jezikovne skupnosti je ena od temeljnih človekovih pravic. Verjamemo, da v slovenski šoli imajo možnost vsi govorci, ki jim slovenščina ni materni jezik. Torej tudi mi, priseljenci s Kosova.

V raziskovalni nalogi smo raziskovale naše občutke in različne možnosti ob prihodu v Slovenijo. Gotovo je na tem področju še veliko stvari, ki bi lahko bile predmet raziskovanja še v kakšni drugi raziskovalni nalogi. Bolj podrobno bi lahko raziskali razlike v življenju na Kosovu in v Sloveniji, šolski sistem v obeh državah, tradicijo, kulturo in še mnogo drugega. Primerna bi bila še kakšna druga metoda raziskovanja, npr. metoda intervjuja.

Ob branju različnih materialov in raziskovanju smo na spletni strani Sodelujem našle članek Praznovanje različnosti, ki nas je zelo nagovoril. Ugotovile smo, da bomo imeli veliko možnosti, da Slovenija postane naša druga domovina, če bomo tudi mi sprejeli različnost sošolcev in drugih državljanov Slovenije. To pomeni, da bomo spoštovali druge ljudi in drugačna mnenja zaradi njihove različnosti. Pomeni tudi, da vidimo različnost kot priložnost, da se je ne bojimo, da se je skoraj veselimo. To nam omogoča, da spoštujemo stališče drugih (vero, prepričanje, trditve), pa čeprav se razlikuje od našega. Dobro je sodelovati v pogovorih z različnimi ljudmi ali sprejeti stališče nekoga drugega in resnično živeti z njim. Prepustimo se vplivom druge kulture v svoji novi domovini. Pri tem pa ostanimo

ponosni na svoj jezik, kulturo ali tradicijo. Tisti, ki bomo prepričani vase, ne bomo občutili različnosti kot grožnje. Živeli bomo s to različnostjo in z zavestjo, da nas različnost povezuje in bogati.

Slika 9: Sprejemanje različnosti nas bogati. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

6 PRILOGE

6.1 Anketa v albanšçini

ANKETA

Ne jemi nxënëset emigrant të klasës së 9, OŠ Celje. Ne kemi përgatitur një letër hulumtimi me titull **SLLOVENIA-ATDHEU YNE I DYT**. Ju lusum që ti merrni disa kohë dhe çështjet tona ose argumente haptazi te përgjigjeni. Anketa është anonime.

Faleminderit për ndihmën dhe bashkëpunimin tuaj!

Viti i arritjes në Sloveni: _____ Moshë: _____ Klasa: _____ Gjinija : M / F

1. Si jeni ndjerë pas mbërritjes në Slloveni?

a) mirë   b) i/e shqetësuar   c) të tjera: _____

2. Cila ka qenë vështiresia juaj më e madhe Slloveni?

a) Gjuha   b) Shkolla / mësimi materiale   c) malli për atdhen

3. Qka ishte më e vështirë në muajt e parë?

a) përshtatje në mjedis   b) mësimdhënies / të musuarit   c) Komunikimi

4. Ku e shihni dallimin më të madh në mes të jetës në Kosovë dhe Slloveni?

a) në jetën e përditshme   b) në arsim   c) të tjera: _____

5. Kush dhe Çfarë ju mungon?

a) shtëpia   b) Mjedis   c) shkolla / shokët-shoqet e klasës

6. A e ke pas të vështirë të përfshihesh në një mjedis të ri?

a) Po   b) Jo

7. Cilat kanë qenë kontaktet tuaja të para me nxënësat slloven?

a) të mira   b) të këqija   c) të tjera: _____

8. Cilat kanë qenë kontaktet tuaja të para me mësuesit slloven?

a) të mira   b) të këqija   c) të tjera: _____

9. Cila është më e vështirë për të mësuar?

a) përdorimi i gjuhës sllovene   b) Të mësuarit në shkollë   c) të tjera:

10. Qka do të ndryshoni / në shkollë në qoftë se ju do të mundeni?

- a) do ta bëja gjuhën shqipe si lëndë zgjedhore
- b) kursi paraprak i gjuhës sllovene para se të filloja shkollën

11. Qka te ka ndihmuar te bashkangjitesh në një mjedis të ri?

- a) kursi i anglishtes në Kosovë
- b) mbështetje për gjuhën sllovene në shkollë
- c) përvoja e miqve të cilët jetojnë në Slloveni për një kohë të gjatë

12. Çfarë ju pëlqen më shumë në Slloveni?

- a) personat
- b) gjuha
- c) të tjera : _____

13. A mendon se perarsyjeqekeardhur ne Slloveni i kenotat më të ulëta në shkoll se që do ti kishepasur ne Kosov?

- a) Po
- b) Jo

14. A mendoni statusin e imigrimit të këtyre dy viteve të para pas mbërritjes në Slloveni shumë të dobishëm në mësimdhënie në shkollë sllovene?

- a) Po
- b) Jo

15. A mendon se mesuesit e rrespektojnë mjaftueshëm statusin emigracional dhe të ndihmojnë në kuptimin e mjaftueshëm në mësim?

- a) Po
- b) Jo

16. A ka gjetur familja juaj miq në mesin e sllovenëve?

- a) Po
- b) Jo
- c) Nuk e di

17. Specifiko shkaku kryesor i emigrimit tuaj në Slloveni / Celje ? (Në qoftë se ju nuk e dini , pyesni prindëri.)

---

18. A i ruani akoma traditat dhe gjuhën amtare të Kosoves?

- a) po
- b) jo
- c) ndonjëherë

19. A është përmirsuar jeta juaj me familje pas emigrimit në slloveni ?(Në qoftë se ju nuk e dini , pyesni prindërit.)

- a) Po
- b) Jo
- c) Nuk e di

20. A mendon se do të mund të gjesh shtëpin e dyt në Slloveni për të vazhduar me shkollim dhe me jetes më tutje?

- a) Po
- b) Jo
- c) Nuk e di

6.2 Anketa v slovenščini

ANKETA

Smo priseljenke, učenke 9. razreda. Pripravljamo raziskovalno nalogo z naslovom **SLOVENIJA-NAŠA DRUGA DOMOVINA**. Prosim te, da si vzameš nekaj časa in na naša vprašanja ali trditve odkrito odgovoriš. Anketa je anonimna. Hvala za pomoč in sodelovanje!

Leto prihoda v Slovenijo: _____ Starost: _____ Razred: _____ Spol: M / Ž
(obkroži)

1. Kako si se počutil-a ob prihodu v Slovenijo?

- a) dobro _____ b) zaskrbljeno _____ c) drugo _____

2. Kaj je najtežje ob prihodu v Slovenijo?

- a) jezik _____ b) šola / učna snov _____ c) domotožje _____

3. Kaj je bilo najtežje v prvih mesecih?

- a) prilagajanje na okolje _____ b) pouk / učenje _____ c) komunikacija _____

4. Kje vidiš največjo razliko med življenjem na Kosovu in v Sloveniji?

- a) v vsakdanjem življenju _____ b) v izobraževanju _____ c) drugo _____

5. Koga / Kaj najbolj pogrešaš ?

- a) dom _____ b) okolje _____ c) šolo / sošolce _____

6. Ali si se težko vključil-a v novo okolje?

- a) da _____ b) ne _____

7. Kakšni so bili tvoji prvi stiki s slovenskimi učenci?

- a) dobri _____ b) slabi _____ c) drugo _____

8. Kakšni so bili tvoji prvi stiki s slovenskimi učitelji?

- a) dobri _____ b) slabi _____ c) drugo _____

9. Kaj ti je pri učenju najtežje?

- a) uporaba slovenskega jezika _____ b) učna snov _____ c) drugo _____

10. Kaj bi spremenil/a v šoli, če bi lahko ?

- a) želel-a bi albanski jezik kot izbirni predmet
b) tečaj slovenskega jezika pred začetkom šolanja v Sloveniji
c) drugo: _____

11. Kaj ti je najbolj pomagalo pri vključitvi v novo okolje?

- a) tečaj angleščine na Kosovu
b) pomoč pri slovenskem jeziku v šoli
c) izkušnje prijateljev, ki živijo v Sloveniji dlje časa

12. Kaj ti je najbolj všeč v Sloveniji ?

- a) ljudje
b) jezik
c) drugo _____

13. Ali misliš, da imaš zaradi prihoda v Slovenijo v šoli nižje ocene kot bi jih imel na Kosovu?

- a) da
b) ne

14. Ali misliš, da ti status priseljenca prvi dve leti po prihodu v Slovenijo zelo pomaga pri pouku v slovenski šoli?

- a) da
b) ne

15. Ali učitelji dovolj upoštevajo tvoj status priseljenca in ti omogočijo dobro spremljanje pouka?

- a) da
b) ne

16. Ali je tvoja družina našla prijatelje med Slovenci?

- a) da
b) ne
c) ne vem

17. Navedi glavni vzrok tvoje priselitve v Slovenijo / Celje? (Če ne veš, vprašaj starše.)

---

18. Ali v družini ohranjate tradicijo in jezik s Kosova?

- a) da
b) ne
c) včasih

19. Ali se je življenje tvoje družine izboljšalo zaradi preselitve v Slovenijo? (Če ne veš, vprašaj starše.)

- a) da
b) ne
c) ne vem

20. Ali misliš, da boš v Sloveniji našel/ našla drugo domovino, kjer boš nadaljeval-a šolanje in se vključil-a v življenje?

- a) da
b) ne
c) ne vem

7 LITERATURA IN VIRI:

Kosovo- pregled stanja. (2012). Pridobljeno 23.1.2014, s [http://www.sloga.sloga-](http://www.sloga.sloga-platform.org/index.php?option=com_docman&Itemid=182&lang=sl)

[platform.org/index.php?option=com_docman&Itemid=182&lang=sl](http://www.sloga.sloga-platform.org/index.php?option=com_docman&Itemid=182&lang=sl)

Kosovo. Pridobljeno 30.1.2014 s <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kosovo>

Kosovo in jaz. Pridobljeno 15.1.2014 s <http://www.sava-re.si/si/spletni-casopis/?id=378&st=8>

Albanski jezik. Pridobljeno 30. 1.2014 s http://sq.wikipedia.org/wiki/Gjuha_shqipe

Lukšič-Hacin, M. (1995). *Ko tujina postane dom : resocializacija in narodna identiteta pri slovenskih izseljencih*. Ljubljana : Znanstveno in publicistično središče

Mednarodni dan migrantov (2012). Pridobljeno 16.12.2013 s

<http://www.dnevnik.si/slovenija/mednarodni-dan-migrantov-v-sloveniji-priseljenec-vsak-peti-prebivalec>

Migracije. Pridobljeno 1.12.2013 s <http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>

Osebe albanske narodnosti v šolskem sistemu v Sloveniji (2013). Pridobljeno 12.12. 2013, s

http://pefprints.pef.uni-lj.si/1893/1/Lea_Cahunek_Diplomsko_delo.pdf

Osnovna šola Bičevje Ljubljana. (2013). Pridobljeno 3.1.2014 s [http://www.o-](http://www.o-bicevje.lj.edus.si/Joomla/index.php/obvestila/449-prva-nagrada-ozn)

[bicevje.lj.edus.si/Joomla/index.php/obvestila/449-prva-nagrada-ozn](http://www.o-bicevje.lj.edus.si/Joomla/index.php/obvestila/449-prva-nagrada-ozn)

Portal za podporo medkulturnega dialoga (2014). Pridobljeno 12.1.2014 s

<http://www.kultegracija.si/prispevki/28-otroci-priseljencev-in-uenje-lovekovich-pravic-skozi-moje-delo-v-drutvu-za-razvijanje-prostovoljnega-dela-novo-mesto-.html>

Poslanica ministra dr. Jerneja Pikala ob mednarodnem dnevu maternega jezika (2014).

Pridobljeno 21. 2. 2014 s

http://www.mizs.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/55/8587/ba91b871dfb4186339cf89b9b81ac672/

Praznovanje različnosti (2014). Pridobljeno 7. 2. 2014 s <http://www.so-delujem.com/v-branje-382/splosno-383/praznovanje-razlicnosti-385/?fontSizeUp>

Sedlar, A. M. (2006). *Otroci brez spremstva in šola*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Pridobljeno 20.1.2014 s http://www.zofijini.net/online_otroci_2otrokove.html

Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. (2007). Ministrstvo za šolstvo in šport. Pridobljeno 4. 12. 2013, s http://www.mss.gov.si/si/delovna_podrocja/razvoj_solstva/projekti/enake_moznosti/

Učenci OŠ Bičevje delajo svet lepši (2013). Pridobljeno 10. 12. 2013 s <http://www.delo.si/novice/ljubljana/ucenci-os-bicevje-delajo-svet-lepsi.html>

Uspešno vključevanje otrok priseljencev – program uvop (2013). Pridobljeno 9.1.2014 s <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>

Velike kulture sveta (1999). Celovec; Ljubljana; Dunaj: Mohorjeva založba

Vižintin, M. A. (2009). *Slovenščina v osnovni šoli - priložnost za medkulturni dialog*. Pridobljeno 3.12.2013, s <http://www.centerslo.net/files/file/simpozij/simp28/Vizintin.pdf>

Osnovna šola Bičevje Ljubljana. (2013). Pridobljeno 3.1.2014 s <http://www.obicevje.lj.edus.si/Joomla/index.php/obvestila/449-prva-nagrada-ozn>

We all make the world beautiful (2013). Pridobljeno 10.12. 2013 s <http://www.youtube.com/watch?v=gkDEFT48JsY>

Naslovnica: Kosovo : zastava, grb, oblika države. Pridobljeno 1. 2. 2014 s https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=ZBgLU8LiBMjB7Abr-IGQAQ&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1344&bih=753&dpr=1.25 Slovenija. Pridobljeno 1. 2. 2014 s https://www.google.si/search?q=slovenija&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=XxsLU4DaOtLR4QSCkoCIAQ&sqj=2&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1344&bih=720

Slikovno gradivo:

Slika 1: Različni, a vsi otroci. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

Slika 2: Skupaj nam bo uspelo. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

Slika 3: Migracije (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

Slika 4: Slika 4: Ozemlje Republike Kosovo
(vir: https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=i)

Slika 5: Grb Republike Kosovo (vir:
https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=i)

Slika 6: Zastava Republike Kosovo (vir:
https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=i)

Slika 7: Nastop za slovenske sošolce (Foto: Tone Leskovec)

Slika 8: Uspelo nam je. (Foto: Tone Leskovec)

Slika 9: Sprejemanje različnosti nas bogati. (vir: <http://www.medkulturnost.si/program-uspesno-vkljucevanje-otrok-priseljencev-uvop/>)

Naslovnica: Kosovo, Slovenija. Pridobljeno 1. 2. 2014 s

[https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=ZBgLU8LiBMjB7Abr-](https://www.google.si/search?q=republika+kosovo&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=ZBgLU8LiBMjB7Abr-IGQAQ&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1344&bih=753&dpr=1.25)

IGQAQ&ved=0CAkQ_AUoAQ&biw=1344&bih=753&dpr=1.25 Slovenija. Pridobljeno 1. 2. 2014 s

https://www.google.si/search?q=slovenija&espv=210&es_sm=93&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ei=XxsLU4DaOtLR4QSCkoCIAQ&sqi=2&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1344&bih=720